

ТЕЛЕВИЗИЈА У ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ, РЕЗУЛТАТ НАУЧНО-ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА И ГЛОБАЛНИХ ДРУШТВЕНИХ ПРОМЕНА

Сажетак: У овом раду анализираће се улога телевизије у васпитању и образовању. Најпре ћемо у основним цртама приказати битне карактеристике доба у коме живимо. Осврнућемо се на научно-технолошки развој који је достигла савремена цивилизација, на глобалне друштвене промене, као и на место технологије у савременом свету. Са развојем науке и све већим пробојем технике у све сегменте друштвеног живота, дошли смо до тога да нове технологије преузимају све већу улогу у развоју сваке индивидуе. Телевизија је постала медиј који прате све старосне категорије. Својим садржајима на себе преузима како образовну, тако и васпитну улогу, поготово путем научно-образовних програма, те постаје погодно средство образовања како младих, тако и осталих генерацијских структура. Непобитна је чињеница да све старосне структуре, а поготово деца велики део времена проведу баш уз овај масовни медиј, и да они као најчешћи конзумент медијских садржаја, потврђују да медији све више обликују животе људи.

Кључне речи: научно-технолошки развој, глобалне друштвене промене, телевизија, образовање, васпитање

1. Уводна разматрања

Крај 20. и почетак 21. века, карактерише нагли развој науке и технике. У процесу побољшања квалитета живота, човек је омогућио да техника уђе у све поре његовог живота. У процесу борбе за егзистенцију и побољшање услова живота, у развијању производње и организације друштва, техника игра битну улогу. Друштво се развило и у 21. веку достиже свој врхунац. Са развојем су уследиле и бројне промене које су захватиле друштво на глобалном нивоу. „Глобализација постаје основно обележје 21. века и предмет различитих тумачења како теоретичара, тако и осталих, поготову када су у питању импликације на економију, односно друштво. Технолошки развој омогућава технолошке промене у начину производње, систему обављања послова, креира нова радна места и захтева већу едукацију и обуку радника. Глобализација и технолошки развој дају шансу земљама у развоју и транзицији за бржи економски друштвени и културни развој“ (Стојановић, Петровић, 2007: 39).

Људска пракса и људска делатност се у савременом друштву не могу замислити без технике и њених тековина. „Техника и култура нису посебни светови, већ само две димензије једног истог људског света у тесној повезаности. Немогуће је објаснити технику ван њене релације према култури, према друштву ван вредности и циљева које човек тежи да оствари. Тако ван људског света нема ни технике, он се враћа природи, постаје део природног стања. Зато се техника може назвати материјалном културом“ (Јовашевић, 2011: 1778). Савремено друштво је дошло до стадијума развоја када техника омогућава драстично побољшање квалитета живота. Више не можемо замислити живот без мобилних телефона који представљају усавршено средство које поред успостављања комуникације између људи пружа и неограничено много других опција, међу којима су брз и лак приступ интернету, камера и фотоапарат високе резолуције. Исто тако, савремено друштво се не може замислити без телевизије која се толико развила, да сада имамо кабловску и сателитску телевизију чији се сигнал преноси широм земљине кугле. Можемо констатовати да у савременом друштву, овај масовни медиј добија различите функције, а међу најзначајнијим постају функције васпитања и образовања широких народних маса.

2. Телевизија у васпитању и образовању

Образовање је процес којим заједница тежи да оспособи појединце за живот и рад у њој. На тај начин покушава да пренесе своју културу, укључујући и стандарде по којима би волела да људи живе. Полазећи од података из досадашњих истраживања, о начину коришћења слободног времена који указују да највећи део становника своје слободно време користи гледајући телевизијски програм, као и на утицај телевизијских програма на формирање јавног мњења, овај медиј несумњиво постаје важан фактор социјализације, васпитања и образовања.

Имајући у виду значај телевизије у процесу образовања, уредници и власници телевизијских мрежа омогућили су да „образовна телевизија буде развијена у већини европских земаља. У многим земљама, преподневни а често и поподневни часови посвећени су емисијама за школу и универзитете, а настају обично у сарадњи са Министарством образовања“ (Џинић, 1978: 39). Потреба да се истражи постојећи систем образовања за медијска занимања у Србији потиче из широко распрострањеног незадовољства квалитетом медијске продукције како међу публиком, тако и међу самим медијским професионалцима. Кршење професионалног стандарда и етичких правила професије само је један од израза тог ниског квалитета који је последица дејства низа чинилаца, а међу њима и неповољног положаја медија у друштву и неповољног статуса медијских професија (Џинић, 1978: 39).

Свако образовање, па и образовање путем телевизија, без обзира на свој коначни циљ има четири основне функције: нормативну, сазнајну, емоционал-

ну и актуелизирајућу. Нормативна функција има за циљ усвајање друштвених норми и вредности и самим тим испуњава својеврсну социјализаторску функцију. Сазнајна функција усмерена је ка усвајању нових знања и информација, као и ка подстицању интелектуалних способности и развијању културе рада. Емоционална функција подразумева грађење емотивног односа ка појавама, процесима и вредностима, а истовремено и ка себи, другима и свету у коме живимо. Актуелизирајућа функција као основни циљ има подстицање личности на самореализацију. Како свака јединка у периоду одрастања и у процесу образовања тежи да буде примећена и прихваћена тако и успешан образовни процес захвата више од пуке и хладне трансмисије знања. У њему је неопходно подстицати и истицати врлине као награду за радознале, амбициозне, самопрегорне и оне спремне на одрицање (Јовановић, 2005: 208–209).

Образовна компонента дубоко је укорењена, осим у емисијама школског, образовног и научног програма, великим делом и у онима које стварају класични документаристи. Као илустрација неког казивања најчешће се користе играли пасажии. Као основни метод презентације грађе веома често су примењени и у документарним, емисијама школског, образовног и научног програма, па и оним музичке садржине, које такође могу имати документаристички приступ аутора. Нема „чистих“ жанрова, потпуно издвојених и издиференцираних. Свеprisутно мешање средстава изражавања је нужност која је проистекла из императива просвећивања и ширења знања. Али и из жеље да програми, испуњени чињеницама буду живљи, занимљивији и атрактивнији захваљујући дијалозима у интерпретацији глумаца (Mek Kvin, 2000: 107–108).

Образовна функција телевизије у данашње доба постаје све значајнија. Тим пре што по неким истраживачима, људи радо седе поред својих телевизора и гледају занимљиве емисије из редакције културно-образовног школског програма. Значај средстава масовног комуницирања је нарочито „у томе што се у савременим друштвима она појављује као један од доминантних фактора процеса акултурације, социјализације и остваривања континуитета у развоју друштва. То је посебно важно у нашем друштву, у коме медији (добрим делом захваљујући манама и недостацима образовног и васпитног система) преузимају и даље развијају улогу некомуникационих система (школе, друштвенoполитичких организација) и примарних група (породице, вршњака, и сл.)“ (Баћевић и група аутора, 1979: 15).

Образовна функција телевизија нарочито је ефикасна уколико се телевизијски програми прате у групи (нпр. групно гледање телевизијских емисија). Том приликом јавља се могућност вођења интрагрупне полемике и дискусије. У овом случају може се применити социјализаторски принцип утицаја групе на мењање и формирање ставова њених чланова.

С обзиром на то да „телевизија проширује видике гледалаца и помаже им да своје знање обогате и боље упознају свет: разне земље и народе, природне лепоте, социјалне проблеме, политичке и културно-просветне прилике и сл.“ (Ђорђевић, 1979: 27), она може имати изузетан утицај на гледаоце. Може их

узнати са далеким крајевима, народима, њиховим насеобинама, природним и културним богатствима.

Образовање путем телевизија доприноси не само очувању човекове средине, већ и њеном унапређивању и то како природној, тако и друштвеној компоненти, на тај начин утиче се и на остваривање услова живота који су у све већој мери сагласни са човековом природом и омогућавају његово испољавање као стваралачког, слободног и вредносног бића. „Емисије научног програма, као што се може претпоставити, реализују се с намером да гледаоци буду информисани о научним истраживањима, сазнањима и предвиђањима, да буду упознати са разним феноменима у природи, техници, људском организму, животињском свету у дубинама мора, у физици, астрономији, информатици, психологији, људском друштву у прошлости и данас...“ (Илић, 2006: 175). Дакле, можемо закључити да је функција научног програма да подучава, разјашњава, популарише све области науке и омогућава рад на самом себи који постаје одговор на изазов средине и времена, јер развој личности није могуће замислити без сталног учења. А „учење је живљење и живљење је учење“ (Clarke & Clegg, 1998: 28).

Последњих неколико деценија догодило се најинтензивније загађење свих компоненти животне средине на планети. Брзи развој индустријског друштва намеће и ново образовање за 21. век, како би се живот на Земљи могао одржати. „Развијање свести о потреби заштите животне средине, значи и изграђивање њиховог правилног односа према природи. То подразумева формирање одређеног еколошког начина мишљења, што треба постићи првенствено васпитањем и образовањем“ (Пауновић, 1987: 203). Зато образовна функција телевизије треба да омогући редифинисање односа широким друштвеним слојевима према природи и промену њиховог понашања. Јер, гледаоци се адаптирају знањем, а образовање их оспособљава да своје понашање усклађују са потребом квалитетног живљења. У време изражене угрожености животне и радне средине, еколошка едукација свих друштвених категорија је неминовност. Зато се у последњих неколико година све више указује на значај квалитетног остваривања васпитних задатака електронских медија, а посебно телевизије у области заштите животне средине. Захваљујући и својој образовно-информативној функцији у формирању погледа на свет, еколошким садржајима у својим емисијама телевизија омогућава човеку да усклади своје понашање са савременим схватањем квалитета живота.

Путем телевизије „не преносе се само информације, већ се врши и одређени васпитни утицај на људе“ (Николић, 2003: 98). Она са лакоћом звуком и сликом приказује постојеће стање у свету који нас окружује. Телевизија нам преноси слике еколошких катастрофа, ратних разарања, глобалних катастрофа, рачунајући на изазивање снажних емоција код гледалаца, чиме доприноси модификовању њиховог начина размишљања и понашања.

Постао је тренд да „савремено васпитање мање истиче императив стицања специфичних количина знања, иако је и то неопходно, а више инсистира

ра на развијању универзално применљивих интелектуалних способности које представљају инструмент за стицање сазнања и расуђивање о њима“ (Грандић и Гајић, 2001: 23). Већи обим знања и чињеница, наравно, само по себи не води увек до веће свести или пожељног и одговорног понашања. Телевизије могу утицати на подстицање емоционалног ангажмана, личне одговорности и учешћа у разним друштвенопожељним активностима.

Телевизија утиче на васпитање и захтева постојање одређеног нивоа интелектуалних способности код младих да би они могли да разумеју садржај који им се презентује. „Осећај непосредности и интимности ствара специфичне ситуације при доживљавању и смањује, у већој или мањој мери критичко одстојање гледалаца и не дозвољава им да заузму одређени став. Због тога се приликом коришћења телевизије у организованом васпитно-образовном раду намеће потреба и нужност да се оно што су гледаоци видели и доживели преко ТВ екрана рашчлани и систематизује, да добије своје место и редослед у свести. Свест је уопште речено, предуслов за потпуно усвајање и критичку оцену, а код телевизије је она, због специфичне ситуације у којој се гледалац налази, свакако неопходна“ (Ђорђевић, 1979: 26).

У разматрањима развоја интелектуалних способности издиференцирала су се два основна правца: „један заступа мишљење да су интелектуалне способности нешто што је урођено, на шта спољашњи свет нема утицаја, док други наглашавају нешто што је утицај и значај спољашњих подстицаја и деловања на интелектуални развој“ (Грандић и Гајић, 2001: 24). Узимајући у обзир други правац можемо закључити да телевизија као спољашњи подстицај који делује на више чула може васпитавати и подизати интелектуални развој код младих, јер васпитање почиње опажањем.

Телевизије нуди могућност праћења занимљивости с подручја науке, технике и културе, али и нових достигнућа у различитим области. Такве емисије могу позитивно да делују на васпитање младих чиме доприносе развијању њихових интелектуалних способности, али и моралних ставова и емоционалног доживљавања природе и света око себе.

Предшколски узраст је право време за примарну социјализацију, из тога проистиче да се у њему поставља темељ културализације сваког појединца. Формирање еколошке свести и савести, упознавање принципа еколошког деловања и оспособљавања за њихову целисходну и одговорну примену у заштити, обнављању и унапређивању животне средине је дуг, постепен и континуиран процес који започиње њиховим наслућивањем и буђењем одговарајућих емоција код деце, а тече читавог живота достижући степен развоја рационалних и моралних ставова карактеристичних за одраслог човека (Каменов, 2005: 304). Телевизија може помоћи у развијању еколошке свести, а овај процес се одвија и кроз породицу, васпитно-образовни систем и друштво у целини.

Структура програма новинарског/медијског образовања у различитим земљама света обликована је у односу на различите медијске културе. Дилема о томе да ли је новинарство професија или занат, да ли је најбоље изучавати га

као академску дисциплину или као стручни курс, актуелна је у свету и код нас, а развој институција и програма образовања у Србији управо осликава различито виђење овог питања. Док с једне стране државни факултети инсистирају на образовању које даје широку општеобразовну основу, приватни факултети и школе склонији су изучавању занатских страна новинарског посла. Институције које се баве образовањем за остала медијска занимања, традиционално мање пажње посвећују општим предметима у образовању и фокусирају се на стручне стране професије (Милошевић, 2006: 21).

Образовање новинара генерално представља важан и проблематичан сегмент новинарског занимања, посебно када је новинарство постало занимање високообразованих. Најчешће се јављају дилеме око његове организације, специјализације, аутономије, контроле (Игњатовић, 2006: 119). Конформизам, односно неспремност и неспособност за критичко мишљење представља велики проблем. ТВ бежи од критичко-аналитичког става, јер то кошта, а програми таквог типа нису довољно гледани. Неспремни и неуки новинари који у медијима налазе, пре свега, ухлебљење, не покушавају да граде сопствени журналистички став. Мотивисаност новинара за медијско образовање у данашње време готово да се подразумева имајући у виду потребу перманентног усавршавања чија се реализација не исцрпљује кроз индивидуалну самоекдукацију. Заинтересованост за организоване групне облике едукације може бити израз унутрашње мотивације и/или екстринзичке мотивације. У овом случају подстицаји могу бити материјални (већа зарада, напредовање у служби), али и другачије природе (захтев надлежног уредника или руководиоца, устаљена сарадња редакција са школама за новинаре, боље шансе за запошљавање) (Пантић, 2006: 85).

3. Телевизија у васпитању и образовању младих

Данас је гледање телевизије најпопуларнија забава на свету. Непобитна је чињеница да све старосне структуре, а поготово млади велики део времена проведу баш уз овај масовни медиј, и да они „као најчешћи конзумент медијских садржаја, потврђују да медији и обликују животе људи“ (Ђерић и Студен, 2006: 456). Зато не можемо бити равнодушни према ономе шта они гледају, нити занемарити утицај који телевизија врши на вредности и образце понашања ове друштвене категорије. Комплексна мрежа социјализаторских агенаса добија посредством телевизије нову димензију за даљи развој младих због све већег значаја у обликовању њиховог свакодневног живота, утичући на начин понашања, размишљања и формирања представа о себи и другима. При том, ваља имати у виду да су млади веома сугестибилни, да су њихова интересовања нестална, да је њихов карактер у формирању те могу лако да се поведу за тренутним утисцима са екрана. Због тога је проблем утицаја телевизије на младе од прворазредног значаја. Имамо ли у виду чињеницу да је посебно у

великим градовима, слободно време младих недовољно организовано, јасно је, а и истраживања су то показала, на гледање ТВ програма утроши се више времена чиме су и утицаји значајнији (Ђорђевић, 1979: 9).

Због своје свеprisутности и општеприхваћености телевизија је постала ефикасно средство едукације и популаризације науке, а такође и снажан аниматор у културном животу младих који у потрази са сопственим идентитетом стално експериментишу мењајући стилове облачења, музику, понашање, узор. „Телевизија се издваја као медиј уз који деца и млади проводе највећи део слободног времена, било да су телевизијски садржаји окарактерисани као позитивни или негативни, било да обилују стереотипима или не, важно је да млади изграде критички однос према њима како би се успешно супротставили разним видовима медијске манипулације“ (Ђерић и Студен, 2006: 456).

Као последица производних и маркетиншких процеса у савременом друштву, медији постају снажан агенс фомирања и обликовања вредности о животу код младих који као феномен постају производ индустријске потрошачке културе. Овај период живота представља продужетак „тинејџерског феномена – који је настао или је створен (у зависности како сами гледате на ствар) током педесетих година као тржиште за производе масовних медија, као што су рокенрол музика и ’тинејџерски’ филмови“ (Mek Kvin, 2000: 13).

У данашњој цивилизацији, којој је основни циљ стицање све веће количине новца, маркетинг игра велику улогу у развоју потрошачког менталитета, што за последицу има да рекламе у великој мери одређују свакодневно понашање младих. Рекламе модификују њихову свест и претварају их у незасите потрошаче, јер у њима развијају страст за поседовањем нових ствари и тако та потреба улази у све сфере њиховог живота, од исхране до појединих културних потреба. Дакле, млади су данас све више под утицајем масовне рекламе која се врло делотворно преноси путем ТВ-а.

Телевизија представља један од снажних фактора идентификације и доминантан извор путем кога млади уче о међуљудским односима у савременом друштву. „Родитељи и вршњаци нису увек довољан извор подршке за дилеме са којима се суочавају млади. Сматра се да је младе неопходно научити да партиципирају у медијском животу једног друштва, да употребљавају властите ресурсе и утичу делимично на њихово обликовање. Учешће у разним облицима медијске културе укључује, између осталог, способност схватања и критичког односа према порукама и значењима који леже у њиховој основи“ (Ђерић и Студен, 2006: 457). Гледање телевизије, која на карактеристичан начин комбинује свет реалности и фантазије, описујући препознатљив систем владајућих социјалних, идеолошких и политичких вредности утиче на формирање личности. Праћењем овог медија млади проналазе садржаје, симболе и значења времена у којем живе, али често и одговоре на питања за која су заинтересовани, а произилазе из њихових узрасних или развојних карактеристика.

Иако је изузетно важно колико времена млади у просеку проведу поред малих екрана, намеће се питање који су то садржаји који привлаче њихову

пажњу приликом избора емисије које ће пратити. Захваљујући глобализацији, млади свуда у свету одрастају уз свеprisутне мас медије. Истраживања на ову тему су показала да млади највише времена проводе уз телевизију, у просеку и по три сата дневно¹, да од програма највише прате филмове и серије, затим спорт, информативне и музичке и на крају образовне садржаје.² Дакле, истраживања су показала да млади више времена посвећују емисијама популарно-забавног карактера, што не значи да се телевизијске емисије не могу прилагодити укусу и потребама младих и постати економично и практично едукативно средство, којим се може подстаћи стицање знања и ширење видокруга младих из области заштите животне средине.

Однос младих и телевизије одређује се двојако. Прво, млади могу бити активни учесници у формирању телевизијског програма (водители, уредници дечијих редакција, новинари, итд.) и друго, могу бити његови конзументи (пасивни и активни). Постао је тренд да се талентовани млади људи, ученици основних и средњих школа обучавају за посао новинара. Све чешће на екранима, у различитим емисијама за децу и младе видимо нова лица средњошколаца који се баве одређеним проблемима из света око нас. Они служе као модели и идоли за одређену циљну групу, а то је наравно група младих. Све се чешће раде контакт емисије где млади непосредно учествују у емисијама, постављају питања и друже се са водитељима, чиме се повећава гледаност емисија.

Садржаји телевизијских програма могу да делују позитивно и негативно на младе. Позитиван утицај огледа се кроз афирмацију младих стваралаца и развијање њихових способности. Контакт емисије, као и читање писама (питања) и давање одговора од стручних лица могу да помогну како појединцу, тако и другим припадницима младе генерације у решавању неких проблема. Негативни утицај на младе врше кич, шунд и тривијалне емисије, као и емисије које пропагирају насиље. Зато, смисао критичке медијске писмености лежи у оспособљавању младих за тумачење и разумевање разноврсних садржаја који су присутни у различитим производима овог медија.

Телевизија има изузетне потенцијале за преношење обавештења, савета и мишљења широкој популацији и погодно је средство за изграђивање културе код младих.

¹ Као другопласирани вид провођења слободног времена је гледање телевизије (4,18), што и не изненађује. Телевизија је постала та која васпитава, а ауторитет на овом пољу су изгубили родитељи. На тај начин млади до информација о свету око себе долазе, уместо у породици, путем медија или у друштву. Истраживања су показала да, у току једног уобичајеног дана, ученици у анкетираној средњој школи проведу уз телевизор 4,01h. Појединачне цифре су врло разнолике: од 1 часа па све до забрињавајућих 8–10 часова. (www.bos.org/uu/cepit/materijli/PiK-prezentacije/1..., (27. март 2007.)

² Истраживање *Млади и медији*, www.heabl.org/pdf/publikacije/Izveštaj%20mladi%20%20mediji%pdf (23. јуна 2007.)

4. Закључна разматрања

Савремено друштво је утицало на то да људско друштво постане зависник производа високе технологије. Развој науке и технике омогућио је побољшање квалитета живота. Сада имамо машине које нам умногоме могу олакшати живот. Технологија је направила пробој, чак и у неразвијеним земљама. За савремено доба је карактеристично да се јавља нова врста зависности, а то је зависност од интернета. Глобалне интернет мреже распростиру се читавом Земљином куглом и представљају огромне базе података у којима се смешта целокупно знање до кога је дошло људско друштво.

Глобализација се нарочито огледа кроз средства масовног комуницирања. Информација се путем техничких средстава преноси невероватном брзином. Оно што је некада представљало плод маште и научне фантастике сада је стварност. Телевизија у 3Д формату нам пружа нову врсту доживљаја. Она има изузетан утицај у подизању свести гледаоца на свим нивоима. Због своје свеобухватности у погледу тема које покрива, као и у погледу јачине пријема њених садржаја и изузетне популарности потенцијално представља изузетно важно средство васпитања и формирања опште културе. Телевизија има изражену васпитно-образовну функцију која је садржана у комбинацији визуелног са звуком која на подесан начин буди у свести гледаоца посматрача, осећај истинског, документованог, конкретног. Конкретност и непосредност приказаних тема појачавају рецепцију њихових садржаја. На тај начин телевизије могу вршити важну функцију у подизању самосвести гледалаца. Приказивање лепих пејзажа, мора, река и планина може пробудити позитивне емоције код гледалаца. Исто тако приказивањем катастрофа за које одговорност сноси човек могу пробудити сажалење, забринутост за будућност Земље, саосећање итд.

Путем телевизије не преносе се само информације, већ се врши и одређени васпитни утицај на људе. Она са лакоћом звуком и сликом приказује постојеће стање у средини која нас окружује, али нас води и у далеке крајеве. Упознаје нас са културама далеких народа, приказује нам крајеве Земљине кугле које никада не бисмо могли да посетимо, научно-образовни програм нас перманентно едукује, а да тога нисмо ни свесни. Постао је тренд да „савремено васпитање мање истиче императив стицања специфичних количина знања, иако је и то неопходно, а више инсистира на развијању универзално применљивих интелектуалних способности које представљају инструмент за стицање сазнања и расуђивање о њима“ (Грандић и Гајић, 2001: 23). Већи обим знања и чињеница из различитих области сазнања, наравно, само по себи не води увек до веће свести или пожељног и одговорног понашања.

Телевизија захтева постојање одређеног нивоа интелектуалних способности код гледалаца да би они могли да разумеју садржај који им се презентује. „Осећај непосредности и интимности ствара специфичне ситуације при доживљавању и смањује, у већој или мањој мери критичко одстојање гледалаца и не дозвољава им да заузму одређени став. Због тога се приликом коришћења

телевизије у организованом васпитно-образовном раду намеће потреба и нужност да се оно што су гледаоци видели и доживели преко ТВ екрана рашчлани и систематизује, да добије своје место и редослед у свести. Свест је уопште речено, предуслов за потпуно усвајање и критичку оцену, а код телевизије је она, због специфичне ситуације у којој се гледалац налази, свакако неопходна“ (Ђорђевић, 1979: 26).

Узимајући у обзир напред речено, можемо закључити да телевизија као спољашњи подстицај који делује на више чула може васпитавати и подизати интелектуални развој, јер васпитање почиње опажањем.

Литература

- Баћевић, М. и група аутора. (1979). *Млади у систему масовног комуницирања*. Београд: Истраживачко-издавачки центар.
- Грандић, Р., Гајић, О. (2001). *Теорије интелектуалног васпитања*. Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине.
- Ђорђевић, Ј. (1979). *Телевизија у васпитању и образовању*. Београд: Савремена администрација.
- Ђерић, И. и Студен, Р. (2006). *Стереотипи у медијима и медијско описмењавање младих*. Београд: Зборник института за педагошка истраживања, Институт за педагошка истраживања. Београд. бр. 2, 456–471.
- Игњатовић, С. (2006). *Етика и образовање новинара*, у: *Образовање за медије, искуства, искушења и перспективе*. Београд: Центар за професионализацију медија, Институт друштвених наука.
- Илић, М. (2006). *Рађање телевизијске професије*. Београд: CLIO.
- Истраживање преузето са сајта: www.bos.org/uu/cepit/materijli/PiK-prezentacije/1..., (27. март 2007).
- Јовашевић, А. (2011). Глобализација, технолошки развој и културни идентитет, приказ дела. *Теме XXXV*, бр. 4, 1777–1780.
- Јовановић, З. (2005). *Комуникацијска култура*. Врање: Учитељски факултет у Врању, Филозофски факултет у Косовској Митровици.
- Каменов, Е. (2005). *Екологија у децијем вртићу*, у: *Заштита радне и животне средине у систему националног и европског образовања*, Ниш: Факултет заштите на раду у Нишу.
- Мек Kvin, D. (2000). *Televizija*. Beograd: CLIO.
- Милошевић, М. (2006). *Факултетско образовање новинара и медијских професионалаца*, у: *Образовање за медије, искуства, искушења и перспективе*, Београд: Центар за професионализацију медија, Институт друштвених наука.
- Млади и медији*, www.heabl.org/pdf/publikacije/Izveštaj%20mladi%20%20mediji%pdf (23. јуна 2007).
- Николић, В. (2003). *Образовање и заштита животне средине*. Београд: Задужбина Андрејевић.

- Пантић, Д. (2006). *Мотивација учесника у процесу медијског образовања*, у: *Образовање за медије, искуства, искушења и перспективе*, Београд: Центар за професионализацију медија, Институт друштвених наука.
- Пауновић, К. (1987). *Екологија у школи*. Београд: Зборник радова Самоуправно друштво и екологија.
- Clarke, T., Clegg, S. (1998). *Changing Paradigms*. London: Harper Collins.
- Стојановић, Ж. и Петровић, Д. (2007). *Глобализација и технолошки развој – могућности и изазови*. Зборник радова Технолошког факултета бр. 17, Лесковац, 39–45.
- Џинић, Ф. (1978). *Масовно комуницирање у савременом свету*. Београд: Савремена администрација.

Mirjana M. Marković

TELEVISION IN EDUCATION, THE RESULT OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT AND THE GLOBAL SOCIAL CHANGES

Summary: This paper analyses the role of television in education. First we shall outline the essential characteristics of the age we live in. We will reflect on the scientific and technological development of the modern civilisation, on the global social changes, as well as on the place of technology in the modern world. With the development of science and with the increasing breakthrough of technology in all segments of social life we have reached the point in which new technologies assume a great role in the development of each individual. Television has become a medium which pays attention to the needs of all age groups. By means of its content television assumes an educational role, especially via its scientific and educational programmes, which makes it a convenient tool for educating not only the young, but all other generation structures. It is an indisputable fact that all age structures, especially children, spend a good deal of their time in front of this particular mass medium, thus confirming as the most frequent consumers of media contents that media increasingly participate in shaping people's lives.